

Metabolic-oprichter Eva Gladek:

“Duurzame wereld alleen met holistische aanpak”

Willen we de aarde redden, dan moeten we onze problemen door een holistische bril bezien. Alles hangt immers met alles samen.

Die boodschap verkondigt de Pools-Amerikaanse Eva Gladek met haar consultancy Metabolic.

Uitvalsbasis is Amsterdam Noord en vandaar verspreidt het gedachtegoed van Metabolic zich gestaag over de rest van de wereld. “Het buitenland volgt de Nederlandse circulaire initiatieven op de voet.”



Auteur

Tijdo van der Zee

“Ik zocht een geschikte ruimte om mijn kantoor te vestigen. En ik wilde me als circulair adviseur vestigen op een ongebruikelijke plek, en van mijn kantoor een *living show case* maken; zelf de biovergister vullen en zelf zorg dragen voor het aquaponische systeem”, zegt Gladek. De Ceuvel was toen nog een braakliggend terrein, waar een duurzame invulling voor gezocht werd. “De architecten nodigden me uit om het plan voor mijn kantoor te pitchen, en dat pakte zo goed uit, dat me werd gevraagd om een circulariteitsplan voor het hele project te maken.” Toen het eenmaal zover was om in te trekken in één van de geretrofite woonboten, was het bedrijfje Metabolic alweer te groot geworden; Gladek vond een andere inspirerende werkplek, namelijk de nabijgelegen voormalige Shell-toren. Sinds kort is ook die werkplek verleden tijd en zit het bedrijf aan de Meteorenweg in Amsterdam Noord.



Eva Gladek: *“Als we niet oppassen creëren we met het oplossen van het energievraagstuk weer allerlei nieuwe problemen.”*

Het zware werk bij De Ceuvel is nu achter de rug. Maar jullie noemen het een cleantech playground, waar het altijd ‘werk in uitvoering’ is. Kan je me een voorbeeld geven?

“Anderhalf jaar geleden heeft Spectral, een spinoff van Metabolic, er de Jouliette geïntroduceerd. Dit is een munt op basis van blockchain technologie. Voor elke kWh zonne-energie die iemand opwekt op zijn eigen dak en die niet direct gebruikt wordt, wordt een Jouliette – een verbastering van Joule – gemaakt, die kan worden verhandeld met de burens, die op dat moment wellicht net even in de schaduw zitten. Deze technologie maakt het mogelijk om peer-to-peer duurzame energie te verhandelen, zonder tussenkomst van het netwerkbedrijf. Je kan hiermee niet frauderen, want iedere Jouliette is uniek en in de code zit ingebakken van welke panelen

hij afkomstig is. De geproduceerde Jouliettes zijn niet op te sparen en maar korte tijd verhandelbaar. Je kan je eigen energiemeter de instructie geven om Jouliettes in te kopen op momenten dat ze beschikbaar zijn, en dan kan je ook nog een maximumprijs instellen.”

“Kijk, het gaat op De Ceuvel natuurlijk om een kleine schaal. Het is een test. Het doel is dat het op grotere schaal wordt geïntroduceerd en dat mensen met zonnepanelen en accu's peer-to-peer hun energieconsumptie en -productie kunnen optimaliseren. Dat geeft vrijheid. Maar helaas staat de wet het nog niet toe om het breder uit te rollen.”

Op de Ceuvel zijn veel materialen tweedehands. Is dat altijd een optie?

“Vaak wel, maar lang niet altijd. Helaas. Het kost soms meer energie aan benzine om voldoende tweedehands materiaal bij elkaar te sprokkelen, dan dat het kost om nieuwe producten te produceren. En vaak zijn nieuwere versies van een apparaat zoveel zuiniger, dat je beter een nieuwe kan kopen. Samen met SGS Search hebben we een *urban mining model* gemaakt, waarin je kan modelleren waar je bijvoorbeeld het best materialendepots kan opzetten in een stad, en waarmee je ook kan voorspellen uit welke gebouwen je welke materialen kan hergebruiken. Hoe meer informatie je hebt van materialen, hoe beter het is. Als je met een sensor kan meten hoeveel cycli een bepaald koel- of verwarmingssysteem heeft gedraaid, dan weet je iets over de restwaarde en of het de moeite waard is om het er nog zorgvuldig te demonteren.”

“Energie en CO₂-uitstoot wordt vaak te belangrijk gemaakt”

Eva Gladek voor Café De Ceuvel, de centrale ontmoetingsplek bij broedplaats De Ceuvel.



Wat is jullie visie op een duurzame wereld?

"Wij hebben zeven pijlers geïdentificeerd waarop een circulaire economie moet rusten [zie kader, red.]. Onze holistische visie is te vertalen naar deze pijlers. Het is hierbij essentieel dat we bij het oplossen van het ene probleem niet een nieuw probleem veroorzaken. Energie en CO₂-uitstoot wordt vaak te belangrijk gemaakt. Uiteraard is het klimaatprobleem een uiterst serieuze zaak, maar het gevaar bestaat dat we bij het oplossen hiervan een nieuw

probleem creëren – denk aan grootschalige import van biomassa, die een desastreuze impact op de biodiversiteit kan hebben.

In feite zijn de grote CO₂-emissies een symptoom van een economisch systeem dat niet werkt. Ons economische systeem produceert enorme ongelijkheid, massaconsumptie: dat is het groeimodel. Maar de aarde biedt ons niet meer de ruimte om te groeien zoals we altijd deden. We moeten het begrip 'groei' herdefiniëren. Bijvoorbeeld:

een groei-ervaring is ook groei. Of groei kan zijn dat we materialen in meer complexe patronen met elkaar combineren. Hoe dan ook. Het moet anders, want we putten onze aarde uit met het huidige systeem."

Dit horende, ben ik benieuwd wat je van het Klimaatakkoord vindt.

"Natuurlijk moeten we aan onze verplichtingen vanuit het Parijsakkoord voldoen. Maar ik zou toch pleiten voor een overkoepelend plan van de overheid, waarin men voorbij de silo's kijkt, voorbij de afgeschermdes hokjes, waarin iedereen afzonderlijk zijn subproject probeert te tackelen. Ik snap dat het vermoeiend kan zijn om altijd maar weer te onthouden dat alles met elkaar verbonden is, maar het is wel zo."

Eva Gladeks zeven pijlers voor een circulaire samenleving

1. Materialen worden continu op een hoogwaardige manier gerecycled.
2. Alle energie komt uit hernieuwbare bronnen.
3. Biodiversiteit wordt structureel ondersteund en versterkt.
4. Maatschappij en cultuur worden behouden.
5. Gezondheid en welzijn van mens en natuur worden structureel ondersteund.
6. De waarde van menselijke activiteiten wordt breder uitgedrukt dan alleen financieel.
7. Water wordt gewonnen op een duurzame manier en bronherstel wordt gemaximaliseerd.

Eva Gladek

Eva Gladek (1983) is geboren en getogen in New York en begon haar carrière als moleculair bioloog met haar eerste laboratoriumbaan op 13-jarige leeftijd en werkte als wetenschapsjournalist en televisieproducent voordat ze haar expertise in industriële ecologie ontwikkelde.

Gladek richtte Metabolic op in 2012. Ze is een expert in technische milieubeheertechnieken, zoals Life Cycle Assessment en Material Flow Analysis.

Gladek heeft een master in Industrial Environmental Management van de Yale University en een bachelor in de moleculaire biologie van het Amherst College.

Ze stond in talloze duurzame lijstjes. In 2015 kwam ze vanuit het niets binnen op plaats 5 van de Duurzame 100 van Trouw.



Foto: *Tijdo van der Zee*



“Nederlanders zijn goed geïnformeerd en erg betrokken”

Zijn jullie projecten gericht op opschaling?

“Ja, allemaal. Het is alleen wel een proces van de lange adem. We hebben inmiddels gewerkt aan 350 projecten, over de hele wereld. Concreet voorbeeld is de wijk Buiksloterham, waar wij een holistische strategie voor hebben opgesteld en een manifest, dat onder meer de gemeente Amsterdam is ondertekend. Ook bij de drijvende woonwijk Schoonschip waren we betrokken. Dit gaat qua holistische implementatie zelfs nog verder dan De Ceuvel, omdat er meer geld beschikbaar is.”

Je komt zelf uit New York. Drie op de vijf werknemers van Metabolic komen uit het buitenland. Jullie kunnen als geen ander Nederland een spiegel voorhouden. Doen we het goed?

“Fantastisch! Nederland is internationaal koploper, een hotspot. Kijk naar de Ceuvel, of Blue City in Rotterdam. Kijk naar startups als Ionica, die plastic flessen hergebruikt of het bedrijf Black Bear Carbon uit Nederweert, dat carbon black uit oude autobanden hergebruikt. En zo zijn er nog veel meer vooruitstrevende circulaire ondernemingen.

Dat Nederland het zo goed doet komt onder meer doordat Nederlanders geïnformeerd zijn en betrokken. En dat er subsidies en investeringsgeld beschikbaar zijn, vaak in slim opgezette revolverende fondsen.”